

Мартинів Павло
студент групи ППм-51
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна
Науковий керівник: Крупка Андрій
кандидат економічних наук, доцент
доцент кафедри економіки та фінансів
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Pavlo Martyniv
Student of the group PPM-51
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine
Scientific supervisor: Andrii Krupka
PhD (Economics), Docent
Associate Professor of the Economics and Finance Department
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

ЦИФРОВІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ: МІСЦЕ УКРАЇНИ В ГЛОБАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЯХ

DIGITIZATION OF INTERNATIONAL TRADE: UKRAINE'S PLACE IN GLOBAL TRANSFORMATIONS

У сучасному світі цифровізація міжнародної торгівлі зосереджена навколо впровадження інноваційних технологій, що сприяють спрощенню, пришвидшенню та безпеці торговельних процесів. Одним із ключових напрямків є використання електронних торгових платформ, які забезпечують доступ до глобальних ринків для малих і середніх підприємств. Крім того, міжнародні організації, такі як Світова організація торгівлі та Організація економічного співробітництва та розвитку, активно працюють над створенням стандартів і регуляторних рамок для цифрової торгівлі, включаючи електронні сервіси обміну митними документами та гармонізацію правил електронної комерції.

Іншим важливим аспектом є інтеграція новітніх технологій, таких як блокчейн, штучний інтелект та Інтернет речей, для оптимізації логістичних ланцюгів постачання та забезпечення прозорості транзакцій. Наприклад, блокчейн дозволяє автоматизувати процеси контракування за допомогою смарт-контрактів, знижуючи ризики шахрайства та скорочуючи транзакційні витрати. Паралельно, розвиток цифрових платежів, зокрема впровадження фінансових технологій (fintech) та криптовалют, сприяє швидкому та безпечному проведенню міжнародних розрахунків. Ці напрямки стають основою для переформатування традиційної торгівлі, створюючи нові можливості для інтеграції та зростання на глобальному ринку [1].

Україна має значний потенціал для інтеграції в глобальні процеси цифровізації міжнародної торгівлі завдяки своїй стратегічній географічній позиції, висококваліфікованій ІТ-спільноті та прагненню до адаптації європейських стандартів. У країні вже активно розвиваються платформи електронної комерції. Крім того, Україна має всі шанси стати регіональним лідером у сфері цифрових послуг завдяки потужному сектору ІТ та розвитку фінансових технологій. Розробка інструментів для електронних платежів, захищених платформ обміну даними та цифрових рішень для логістики може стати конкурентною перевагою країни. Важливим є також розвиток цифрової грамотності серед підприємців та стимулювання участі малого і середнього бізнесу в міжнародній торгівлі. Створення сприятливого середовища, орієнтованого на інтеграцію у глобальні торговельні системи, дозволить Україні максимально реалізувати свій потенціал у цифровізації торгівлі [2].

Успішна інтеграція в цифрову міжнародну торгівлю потребує системного вирішення низки внутрішніх викликів. Вони охоплюють технологічні, регуляторні, фінансові та освітні аспекти. Нижче розглянуто основні перешкоди, що стримують цифровізацію міжнародної торгівлі в Україні:

- нестача технологічної інфраструктури. Інфраструктурна база країни не відповідає вимогам сучасного цифрового середовища. Особливо це стосується віддалених регіонів, де відсутній доступ до швидкісного інтернету та сучасних ІТ-рішень. Також бракує платформ для електронної обробки даних та інтеграції у міжнародні мережі, що обмежує можливості використання таких інновацій, як блокчейн для смарт-контрактів або цифрові митні сервіси;
- бюрократичні бар'єри. Попри впровадження окремих цифрових сервісів, бюрократизованість митних процедур залишається суттєвою проблемою. Значна частина процесів, зокрема подання документів, потребує ручної обробки, що уповільнює та ускладнює експортно-імпорتنі операції. Складність взаємодії між державними відомствами також створює додаткові перешкоди для бізнесу;

- невідповідність законодавчої бази міжнародним стандартам. Правові механізми, які регулюють цифрову торгівлю, залишаються фрагментарними. Відсутність законодавчих норм щодо використання новітніх технологій, таких як блокчейн, електронні контракти та цифрові валюти, знижує конкурентоспроможність України. Застарілі регуляції не дозволяють ефективно інтегрувати українську економіку у глобальні цифрові платформи;

- недостатній розвиток фінансового ринку. Фінансова система України не забезпечує повною мірою потреб бізнесу в доступних і сучасних фінансових інструментах для міжнародної торгівлі;

- недостатнє фінансування інновацій. Інвестиції у цифрову інфраструктуру та інноваційні проекти залишаються низькими. Як держава, так і приватний сектор стикаються з обмеженням ресурсів для впровадження сучасних технологій у торговельні процеси. Відсутність державних програм підтримки цифровізації бізнесу значно гальмує розвиток у цій сфері;

- низький рівень цифрової грамотності серед підприємців. Значна частина представників малого та середнього бізнесу не володіє достатніми знаннями для використання цифрових інструментів;

- відсутність інтеграції з міжнародними цифровими платформами. Україна досі недостатньо інтегрована у глобальні цифрові мережі торгівлі, такі як eBay, Amazon чи SWIFT. Ця ізоляція обмежує доступ українського бізнесу до міжнародних ринків, стандартизованих даних та сучасних платформ, що ускладнює співпрацю із закордонними партнерами.

Ці виклики вимагають системного підходу до їхнього подолання шляхом розробки відповідних стратегій, реформування нормативно-правової бази та залучення міжнародної допомоги для побудови сучасної цифрової економіки.

Для подолання існуючих викликів та інтеграції України у глобальну цифрову екосистему міжнародної торгівлі необхідно почати з комплексної стратегії цифрової трансформації, яка базуватиметься на трьох ключових напрямках: модернізація інфраструктури, удосконалення нормативно-правової бази та стимулювання інновацій. Пріоритетом має стати розвиток національної цифрової інфраструктури. На законодавчому рівні потрібне гармонізування українських стандартів із міжнародними практиками, включаючи впровадження норм для цифрових контрактів, смарт-технологій та транскордонних електронних платежів. Крім того, важливим кроком стане запуск національних програм підтримки малого та середнього бізнесу в їхньому переході на цифрові моделі торгівлі, що включатиме навчання цифровій грамотності, пільгове фінансування інноваційних проектів та інтеграцію з глобальними цифровими платформами. Ці заходи повинні супроводжуватись активним залученням міжнародних інституцій та партнерів для обміну досвідом, залучення інвестицій і забезпечення технологічного партнерства. Лише системна та координована робота на всіх рівнях дозволить Україні зайняти гідне місце у цифровій міжнародній торгівлі.

Попри виклики, зумовлені війною, цифровізація міжнародної торгівлі є стратегічним пріоритетом, який не можна відкладати. Навпаки, в умовах кризи важливо закласти основу для майбутнього відновлення та розвитку економіки через створення стратегії цифрової трансформації. Ця стратегія має включати конкретні етапи, цілі, механізми впровадження та оцінки результатів, з урахуванням актуальних викликів і потреб бізнесу. Піднята проблематика потребує подальшого наукового дослідження для вивчення міжнародного досвіду, оцінки найкращих практик і адаптації їх до українських реалій. У період війни та економічної нестабільності саме цифрові рішення можуть стати драйвером для інтеграції України у світові ринки, а їх впровадження забезпечить довгострокову конкурентоспроможність і стійкість економіки в посткризовий період.

Перелік використаних джерел:

1. Литвиненко А. О., Литвиненко О.Д. Міжнародна торгівля в умовах цифровізації глобальної економіки. *Міжнародний науковий журнал Інтернаука. Серія : Економічні науки*. 2022. № 9. С. 110-116.
2. Антонюк К., Ситніков М., Шаталова А. Роль цифровізації в розвитку зовнішньоторговельних відносин України з країнами ЄС. *Управління змінами та інновації*. 2024. № 9. С. 85-90.